

доминуючої ролі управнень, автономії, автентичності), спеціальні методическі (дифференціації і інтеграції формування професійно орієнтованої англоязычної компетентності в монологіческій речі будучих спеціалістів сфери туризму, інтеграції з дисциплінами спеціальності) принципи.

Ключеві слова: дидактическі передумовки, професійно орієнтована англоязычна компетентність в монологіческій речі, будучі спеціалісти сфери туризму, підходи, принципи.

Babiuk O. V.

DIDACTIC PRECONDITIONS OF TEACHING STUDENTS MAJORING IN TOURISM ESP SPEECH PRODUCTION

The didactic preconditions of teaching students majoring in tourism ESP speech production have been analyzed and determined in the article. The investigation showed that teaching students majoring in tourism ESP speech production should be based on the ideas of learner centered, communicative and professional oriented approaches, which are analyzed in the article. The main principles that should be taken into account have been grounded in the article. Among them the following have been distinguished: didactic which are general and promote the efficiency of teaching and learning (use of visual aids, consciousness, creativity, students active participation, systematic character and consistency, developing learning and teaching, scientific character, individual approach, comprehensibility), general methodological (communicative character, dominance of exercises, autonomy, authenticity), special methodological that consider peculiarities of the subject and object of the investigation (differentiation and integration of forming ESP speech production competence with other components of communicative competence (linguistic, linguosociocultural, strategic, competences in reading, writing, listening and interaction), integration of teaching ESP speech production with major subjects). The structure of ESP speech production competence (declarative, procedural knowledge, skills) has been analyzed in the article. Further research should focus on contents of teaching students majoring in tourism ESP speech production, developing a subsystem of exercises.

Key words: didactic preconditions, ESP speech production teaching, students majoring in tourism, approaches, principles.

Рецензент: Кузьменко Ю.В.

УДК 37.014.544+37.1

Басараб Н. Я.*

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено актуальній проблемі розвитку інформаційно-освітнього середовища в системі післядипломної педагогічної освіти для підвищення професійного рівня педагогів. Ураховуючи характер сучасного світу й освіти, які ставлять значні вимоги до загальної та професійної підготовки педагогів, варто звернути увагу на те, що інформатизація освіти та розуміння важливості систематичної комп'ютерної підтримки, участь протягом життя в інформаційному суспільстві є важливою умовою успішної адаптації педагога до змін у результаті прогресу цивілізації. У статті висвітлено питання розвитку інформаційно-освітнього середовища в системі післядипломної педагогічної освіти, яке має підготувати інформатизаційно обізнаного, конкурентоспроможного фахівця, здатного до інноваційної професійної діяльності впродовж життя.

Ключові слова: комп'ютеризація, інформатизація освіти, післядипломна педагогічна освіта, підвищення кваліфікації, інформаційно-комунікаційні технології.

Професійний розвиток є невід'ємною частиною становлення педагога. Найбільш часто його ототожнюють з процесом безперервної освіти, що полягає в зміні

*© Басараб Н. Я.

й підвищенні професійної компетентності і кваліфікації, у розвитку універсальної особистості як організований і здійснюваний спеціалізованими установами в цьому напрямку, так і в процесі самоосвіти та самовдосконалення. Важливу роль в навчанні протягом всього життя відіграє рівень мотивації – один із найбільш важливих чинників, що визначають ефективність навчання дорослих, яке стало доступним для всіх незалежно від віку та рівня освіти. Адже як зазначають учені (Артюшина М., Базелюк В., Лушин П., Пуховська Л., Снісаренко О., Сніцар Л., Солодков В.), сучасна людина вільніша у спілкуванні, отриманні й передаванні необхідної інформації, усе менше залежить від зовнішніх умов, і все більше – від самої себе [5, с. 66].

Система неперервної освіти в сучасній Україні складається з сукупності навчально-виховних закладів освіти, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти, які спільно працюють над реалізацією завдань навчання й виховання, освіти та професійної підготовки кожного громадянина відповідно до його здібностей та інтересів протягом усього життя. Освіту розглядають як систему щаблів, які поступово ускладнюються і які має пройти людина в процесі навчання.

Згідно з проектом Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки сучасний розвиток суспільства вимагає вдосконалення системи педагогічної та післядипломної освіти педагогічних працівників відповідно до умов соціально орієнтованої економіки та інтеграції України в європейське і світове освітнє співтовариство [4, с. 24]. У цьому ж документі зазначено, що пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що має забезпечити вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві [4, с. 23].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що сучасна людина надає великого значення проблемі інформатизації освіти, яка зумовлена глобалізаційними та інтеграційними процесами у всіх сферах життєдіяльності суспільства. У дослідженнях відомих науковців (Дзвінчука Д., Каратаєвої М., Кухаренка В., Свірепчука І., Сорочан Т. Фамілярської Л., Федорова А. та ін.) розглядаються різні боки комп'ютеризації освіти, зокрема теоретико-методологічні засади впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес, різні аспекти комп'ютеризації навчальних закладів, а також питання ресурсного забезпечення інформатизації.

Мета статті полягає в окресленні проблеми розвитку інформатизації та впровадження комп'ютерних технологій інформатизаційного суспільства в систему післядипломної освіти педагогічних працівників.

Поняття інформатизації розглядається нами як сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян і суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної і комунікаційної техніки [9, с. 3].

Л. Фамілярська розглядає інформатизацію освіти як процес створення розвиненого інформаційно-освітнього середовища з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності всіх видів діяльності, що здійснюється в системі освіти. Процес інформатизації освіти пов'язаний не тільки з розвитком відповідної матеріально-технічної бази, а й з формуванням і розвитком культури педагогічної праці в умовах нового інформаційно-освітнього середовища [9]. Інформатизація освіти може розглядатися як процес створення розвиненого інформаційно-освітнього середовища з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності всіх видів діяльності, що здійснюється в системі освіти [9, с. 3]. Цей процес інформатизації освіти поступово нарощує методичну і дидактичну основи під сучасні інформаційні технології [6].

Характер сучасного світу й освіти вимагає, щоб педагогічні працівники брали участь в безперервній освіті, що триває протягом всієї їхньої кар'єри, професійного розвитку, а це в свою чергу спонукає їх постійно оновлювати знання і вміння, що дає змогу здійснювати професійну діяльність в інноваційному середовищі. Значний інноваційний потенціал міститься в переході на нову структуру та зміст освіти, в інформатизації навчально-виховного процесу [8, с. 11]. Розуміння педагогами важливості систематичної комп'ютерної підтримки освітньої та професійної діяльності й участь протягом усього життя в інформаційному суспільстві є єдиним способом успішної адаптації людини до змін в результаті прогресу цивілізації.

Процес інформатизації системи освіти, який почався ще в 50-х роках минулого століття, продовжується до нашого часу. Так, А. Федоров виділяє три основних етапи інформатизації освітніх процесів.

Перший етап – електронізація (кінець 50-х – початок 70-х років ХХ ст.) – можна умовно розділити на два періоди. У перший (кінець 50-х – початок 60-х років) відбувалося активне впровадження електронних засобів та обчислювальної техніки в процес підготовки студентів технічних спеціальностей. Протягом другого періоду (кінець 60-х – початок 70-х років) відбувалося навчання основ програмування та елементів математичного моделювання на ЕОМ студентів гуманітарних спеціальностей.

Другий етап – комп'ютеризація (середина 1970-х – кінець 1990-х рр.) – характеризується появою більш потужних комп'ютерів з можливістю діалогової взаємодії людини з комп'ютером. Унаслідок це призвело до використання комп'ютера як потужного засобу навчання (автоматизовані системи навчання, контролю знань і управління навчальним процесом).

Третій етап – інформатизація (починаючи з початку 2000 рр. – до сьогодні) – відрізняється використанням потужних персональних комп'ютерів, інформаційних технологій, а також переосмисленням самого процесу інформатизації та його соціальних наслідків [6].

Як засвідчує організація перебудови системи вдосконалення кваліфікації педагогів, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових освітніх ресурсів забезпечує не тільки зростання ефективності цього процесу, але й сприяє підвищенню його доступності та якості. Така перебудова навчання педагогічних кадрів передбачає: розвиток технічної та програмної бази установ післядипломної освіти; внесення в навчальний процес інформаційно-комунікаційних і дистанційних технологій [2, с. 2].

Останнім часом дуже модним та достатньо ефективним у підвищенні професійної кваліфікації спеціалістів різних галузей є електронне навчання, тобто дистанційне навчання з використанням інформаційних технологій. Електронне навчання відбувається не тільки в багатьох університетах і центрах неперервної освіти для дорослих, але й активно використовується на заняттях з учасниками курсів підвищення кваліфікації.

Є багато варіацій використання цього методу навчання, зокрема під час розроблення навчально-методичних матеріалів. Синхронне передання знань і спілкування відбувається в режимі реального часу – наприклад, через теле- або відеоконференцію, чат; асинхронне – учасники та викладачі спілкуються через електронну пошту або інтернет-форум, залишаючи повідомлення в будь-який зручний для них час. Участь в електронному навчанні відбувається під наглядом компетентного педагога (він спонукає учасників до роботи, відповідає на запитання, оцінює та коментує роботу тощо), а відмінність полягає тільки в способі їх спілкування. Так само як і в традиційних формах навчання, в інформаційно-освітньому середовищі можна активно використовувати контакт з наставником – задавати питання, просити поради, консультації та інше.

Ефективним у процесі науково-методичного забезпечення педагогів, зокрема початкової ланки, є використання ресурсів мережі Інтернет з метою відстеження тенденцій оновлення освіти; трансформації психолого-педагогічних, методичних знань у професійну діяльність освітян; обмін перспективним для навчально-виховного процесу

досвідом і самоосвіта педагогів [2, с. 3].

Як наголошує Р. Скульський, «багатьом вчителям доводиться тепер оволодівати основами комп'ютерної техніки, бо без комп'ютеризації не можна досягти прогресу у будь-яких сферах суспільного життя, в тому числі навчанні та вихованні вчителів» [7, с. 10].

Варто зазначити й те, що вчителі мають бажання розширити обізнаність та навички в сфері інформаційних технологій, разом із тим, як стверджує Т. Сорочан, «сучасний учитель потребує науково методичного супроводу педагогічної діяльності на основі збагачення власного досвіду гуманістичними цінностями, сучасними ефективними технологіями...» [8, с. 12]. Забезпечити безперервний професійний розвиток педагогів, опанування ними компетенцій, пов'язаних зі здійсненням професійної педагогічної діяльності на гуманних, демократичних засадах, переходом на нову структуру та зміст освіти, стрімким поширенням інформаційних і комунікативних технологій має система післядипломної педагогічної освіти [8, с. 15].

Система підготовки вчителів має враховувати незалежність та індивідуальність педагогічних працівників, при цьому сприяти, підтримувати й розвивати їх креативність, професійний розвиток. Навчальні курси мають діяти як ефективний і привабливий спосіб удосконалення вчителів, що дозволяє поглибити їх професійну кваліфікацію з урахуванням їхніх інтересів та реальних освітніх потреб. Розвиток системи інформатизації післядипломної освіти дозволяє передати педагогам більший обсяг інформації, а це зумовлює необхідність використання ними інформаційно-комунікаційних технологій. Інформація для слухачів має бути різноманітною і привабливою, адаптованою до різних рівнів професійного розвитку, так щоб кожен був у змозі обрати із запропонованого цікаве для себе.

Ринок праці інформаційного суспільства висуває значні вимоги до загальної та професійної підготовки всього активного населення [1, с. 15], а це у свою чергу сприяє розбудові інформаційно-освітнього середовища в суспільстві в цілому. Сучасне інформаційне суспільство формулює завдання щодо виховання фахівців, здатних бути мобільними, уміти адаптуватися в життєвих ситуаціях, що змінюються, самостійно набувати необхідних знань і застосовувати їх на практиці; самостійно критично мислити, вміти побачити проблеми, що виникають у реальній діяльності, та шукати шляхів раціонального їхнього розв'язання, використовуючи сучасні технології; грамотно працювати з інформацією; бути комунікабельними, контактними в різноманітних соціальних групах, уміти працювати в колективі; самовдосконалюватися над розвитком власної моральності, інтелекту, культурного рівня [3, с. 29].

Таким чином, важливим чинником підвищення кваліфікації педагога є усвідомлення вчителем необхідності постійно працювати над удосконаленням свого професійного рівня аж до професійної майстерності, оскільки на сучасному етапі роботи з дітьми виникає потреба вирішення практичних завдань, застосування їх безпосередньо у практичній діяльності для одержання позитивних результатів на основі знань, які набуває педагог із різноманітних літературних джерел, засобів масової інформації, Інтернету, передового педагогічного досвіду. Завдяки цьому відбувається неперервний розвиток творчого потенціалу особистості педагога, адже подання різноманітної інформації спонукає до самоосвіти. У свою чергу шляхи найбільш ефективної самоосвіти потребують подальшого наукового пошуку.

Література:

1. Дзвінчук Д. Безперервна освіта в суспільстві знань : наук.-попул. нарис / Д. Дзвінчук // Т-во «Знання» України. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. – 87 с.
2. Каратаєва М. Розвиток інформаційно-освітнього середовища – умова підвищення професійних компетентностей педагога [Електронний ресурс] / М. Каратаєва. – 2013. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.

3. Кухаренко В. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс : навчальний посібник. 3-є вид. / [В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротенко] за ред. В. Кухаренка. – Харків : НТУ «ХП», «Торсінг», 2002. – 320 с.
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – 2013. – Режим доступу : www.meduniv.lviv.ua/files/info/nats_strategia.
5. Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції: сутність, зміст, технології, готовність до змін: навчально-методичний посібник / [Пуховська Л., Артюшина М., Базелюк В., Лушин П., Снісаренко О., Сніцар Л., Солодков В.] ; за наук. ред. Л. Пуховської. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 122 с.
6. Свірепчук І. Інформатизація освіти як основа впровадження інформаційних технологій в процес професійної підготовки фахівця [Електронний ресурс] / І. Свірепчук // Сучасні тенденції викладання іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. – 2015. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1262>.
7. Скульський Р. Як підвищувати професійно-педагогічну культуру: Методологічний аспект проблеми / Р. Скульський. – Івано-Франківськ, 1996. – 38 с.
8. Сорочан Т. Модель професійного розвитку педагогічних працівників ЗНЗ у післядипломній освіті регіонального рівня / Т. Сорочан // Шлях освіти. – 2008. – № 2. – С. 11-16.
9. Фамілярська Л. Аналіз стану і перспективи інформатизації загальноосвітніх закладів Житомирської області [Електронний ресурс] / Л. Фамілярська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 4 (24). – Режим доступу : <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

Басараб Н. Я.

РАЗВИТИЕ ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ В СИСТЕМЕ ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Статья посвящена актуальной проблеме развития информационно-образовательной среды в системе последипломного педагогического образования для повышения профессионального уровня педагогов. Учитывая характер современного мира и образования, которые ставят значительные требования к общей и профессиональной подготовке педагогов, стоит обратить внимание на то, что информатизация образования и понимание важности систематической компьютерной поддержки, участие в течение жизни в информационном обществе является важным условием успешной адаптации педагога к изменениям в результате прогресса цивилизации. В статье освещены вопросы развития информационно-образовательной среды в системе последипломного педагогического образования, которое должно подготовить информатизационно сведущего, конкурентоспособного специалиста, способного к инновационной профессиональной деятельности на протяжении жизни.

Ключевые слова: компьютеризация, информатизация образования, последипломное педагогическое образование, повышение квалификации, информационно-коммуникационные технологии.

Basarab N. Ya.

THE DEVELOPMENT OF INFORMATIONAL AND EDUCATIONAL SURROUNDING IN THE SYSTEM OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION

The article is dedicated to the problem of the development of informational and educational surrounding in the system of postgraduate pedagogical education for the purpose of improving pedagogic skills.

Taking into account the character of modern world and education, that puts considerable demands for general and professional training of pedagogues, it is important to underline that informatization of education, understanding the importance of systematic computer support as part of informational society for the whole life are crucial predicaments of successful adaptation of the pedagogue to the changes in the result of civilization progress.

The advent of computers and other modern hardware make the studying for students more attractive than in the past. It is noted that there is a chance for future pedagogues improving and keeping up with the computer hardware progress and using informational and communicative technology means.

The issue of the development of informational and educational surrounding in the system of postgraduate pedagogical education that aims at training informational aware, competitive professional who is efficient for innovative professional activity throughout life is highlighted in the article.

Key words: computerization, informatization of education, post-graduate pedagogical education, advanced training, informational and communicative technologies.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 378:37.091.12.011.3 – 051: [811.111:37.091.33–028.17

Білянська І. П.*

СУБ'ЄКТИВНІ ТА ОБ'ЄКТИВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС АУДІЮВАННЯ ХУДОЖНІХ АУДІОКНИГ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У статті розглядаються чинники, що ускладнюють та полегшують аудіювання художніх аудіокниг, аналізується їх взаємозв'язок, виокремлюються ті характеристики сучасних англomовних оповідань, які можуть спричинити значні труднощі під час аудіювання та негативно вплинути на процес формування аудитивної компетентності на їх основі. Розкрито залежність сприйняття художнього аудіотвору від стійкої та тимчасової аперцепції та виділено 3 групи чинників, що впливають на аудіювання: об'єктивні, суб'єктивні та об'єктивно-суб'єктивні. Доведено, що аудіювання художніх творів належить до складного виду аудіювання та потребує відповідних умій для ефективного управління цим процесом.

Ключові слова: аудитивна компетентність, аудіокниги, аудіювання, суб'єктивні чинники, сучасні оповідання, об'єктивні чинники, об'єктивно-суб'єктивні чинники, труднощі аудіювання.

В умовах відсутності природного мовного середовища іншомовна аудитивна компетентність як комплексний компонент рецептивного досвіду майбутніх учителів формується та розвивається у процесі аудитивної діяльності. Базою для такої діяльності є різноманітні тексти. Значення художніх творів (далі – ХТ) як цінного джерела соціокультурної інформації та автентичних мовленнєвих зразків важко переоцінити. Однак сучасні тенденції в навчанні зумовлюють необхідність переосмислення способів, методів, підходів щодо організації роботи з ними. Однією з таких тенденцій стало поширення аудіокниги (далі – АК), що відкрило нові можливості та перспективи для вдосконалення іншомовних аудитивних умій поза межами автентичного мовного оточення. Таким чином, використання ХТ у навчальному процесі набуло ще більшого практичного значення та актуальності для студентів мовних ВНЗ.

Аудіювання ХТ – це складний процес, що має свою специфіку та вимагає від студентів володіння певними навичками та вміннями, які мають сформуватися під час цілеспрямованого навчання. Результативність цього процесу залежить від чинників, які можуть полегшити або ускладнити його і мають як суб'єктивний, так і об'єктивний характер.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що проблемам навчання аудіювання було присвячено чимало публікацій та досліджень. Труднощі іншомовного аудіювання вивчали Н. Ю. Абрамовська (аудіотексти різних стилів), Д. В. Агапова, Н. В. Агеева (психологічні бар'єри), О. Ю. Бочкарьова (методичні фахові тексти), К. М. Бржозовська (полемічні тексти), Р. І. Вікович (теленовини), Н. І. Гупка-Макогін (професійно орієнтовані тексти), Т. В. Громова, Н. В. Єлухіна, І. П. Задорожна (самостійне аудіювання), Н. А. Новоградська-Морська (професійно орієнтовані відеофономатеріали), О. А. Обдалова, Д. В. Позняк (складні аудитивні уміння), Н. В. Проценко, О. О. Сіваченко (драматичні твори), І. В. Щукіна, В. А. Яковлева та інші. Труднощі розуміння оригінальної

*© Білянська І. П.